

מי ומי מותר להתעסק ברפואה על פי ההלכה

בערוך השולחן, סימן של"ו, סעיף ב' נפסק: "ומיהו אסור להתעסק ברפואה אלא אם כן הוא בקי ויש לו רשות מבית-הדין, והאידנא צריך להיות מטמך מהממשלה, שיש לו רשות ליתן רפואה לחולים וגם לא יהא שם גדול ממנו, שאם לא כן כשהזיק הריהו שופך דמים". הדין טובב סביב שני התנאים האלו:

א. רשות בית דין להתעסקות ברפואה.

ב. שלא יהא שם גדול היטב במקצוע הרפואה.

בענין רשות בית הדין: מערוך השולחן משמע, שעצם ההתעסקות ברפואה אסורה בלי רשות בית-דין, אפילו אם הוא בקי, בעוד שלפי השולחן ערוך התנאי היחיד להתעסקות הוא בקיאות, ורק לענין פסור מתשלומים כשהזיק – תלוי ברשות בית-דין. ובאחרונים יש כמה שיטות לענין בית הדין:

א. מדובר בבית-דין של רופאים המסמיכים אותו לרפא מוזן לתורמם.

ב. בית-דין רגיל, שאשורם מההה הטכמה וקבלה של הצבור, שירפאם כפי ידיעתו – הן לחקון והן לטעות.

ג. בית-דין רגיל, המאשר כתב טמיכה של הרופא מרופאים מובהקים ממקום אור.

ד. בספר בית הלל (על יורה דעה, סימן שלו, סעיף א') כתב: "אם קבלו אחנו באיזה קהל

וגם יש לו כתב מרופאים מומחים, שקורין כל"א דאקסדיעט (דוקטורט) זהו מקרי רשות בית-דין ופסור מדיני אדם".

"ולפי כל האמור יחיישב, שלא שמענו בזמן הזה, שמישהו ידקוק על כך, שהרופא יקח רשות בית-דין... יש לחזר גם-כן, שבטל זה בזמנינו, היחז ואין בתי-הדין בקיאים ברפואה, או זאת גם, דאישור הממשלה, שאנו נמצאים תחת ידה לכתב ההטכמה כפי שנהוג, מעיל זאת לנתינת רשות בית-דין".

איך מיעצו ההלכה לבחור ברופא: כשמחזבר על מחלות ידועות, שדרך רפואתם מפורטמת, על פי הכותב בספרי הרפואה ומפי רבתיים ומומחים הגדולים – יש להקל. ומה שמהירין האחרונים ללכת רק לרופא היחזר שמוה ואם לאו – הוא מושב כדובל בעצמו – כל זאת יכול להתרחש רק במקום, שאין פקח ממשלחי, מה שאין כן בזמנו, שמענישים כל רופא הטטה מרכי הרפואה המקובלות – יש להחזיר להתרפאות אצל רופא כזה, אע"פ שיש מומחים ממנו.

"אומנם מצד הרופא חובה קדושה מטלת עליז להיות חזיר מאד בצעדי דרכי הרפואה ובמקום של איזה טפק שהוא בדרכי הטפל – להתייעץ עם מי שגדול ממנו ולא להתבייש מפני המלעיגים וכדיין הדין את הדין, ועוד ביחזר מה צריך הרופא לראות תמיד את עצמו כחזר חזרה המנוחז לו בין ירכחזו וגיהנתם פתחה לו מתחזיר".

(שאלות ותשובות ציץ אליעזר, חלק ה', קונטרס רמת רחל סימן כ"ב)

מקורות נוספים: הדיד"א, שיוזי ברכה, אי"ח, סי' שכ"ח ט"ט; שו"ח עולח שמואל,

סי' ק"ח; הרפואה היהודית, עמ' 6-265; סיני, כרך כ"ז, עמ' רכ"ב; ועוד.